

THỰC TRẠNG VỀ THÁI ĐỘ HỌC TẬP CỦA NGƯỜI CHƯA THÀNH NIÊN PHẠM TỘI

Đặng Thanh Nga

Trường Đại học Luật Hà Nội.

Học tập là một trong những hoạt động rất cơ bản ở lứa tuổi chưa thành niên. Hoạt động này có ảnh hưởng rất lớn đến sự hình thành, phát triển nhân cách của các em. Ở một số người chưa thành niên, khi hoạt động học tập có những dấu hiệu bị phân hoá thì cũng là lúc nhân cách của các em bắt đầu có những biến đổi nhất định. Do đó, việc nghiên cứu thái độ học tập của người chưa thành niên phạm tội sẽ góp phần tìm ra nguyên nhân của sự phát triển nhân cách lệch chuẩn của nhóm đặc thù này.

Để tìm hiểu thái độ đối với học tập của người chưa thành niên phạm tội, chúng tôi đã sử dụng các phương pháp điều tra bằng bảng hỏi, phương pháp trắc nghiệm hoàn thiện câu và phương pháp phỏng vấn sâu. Khách thể nghiên cứu gồm 100 người chưa thành niên phạm tội đang chấp hành hình phạt tù tại trại giam Hoàng Tiến và trại giam Ngọc Lý do Cục V26 - Bộ Công an quản lý. Dưới đây là các kết quả nghiên cứu:

Trình độ học vấn của những người chưa thành niên phạm tội tham gia nghiên cứu được trình bày trong bảng 1.

Bảng 1: Trình độ học vấn của người chưa thành niên phạm tội

STT	Trình độ học vấn	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Tiểu học cơ sở	10	10%
2	Trung học cơ sở	63	63%
3	Phổ thông trung học	27	27%
Tổng		100	100%

Số liệu trình bày ở bảng 1 cho thấy, trình độ học vấn của người chưa thành niên phạm tội đều có cả ở ba cấp học, nhưng số tập trung nhất là ở cấp trung học cơ sở, chiếm tỷ lệ là 63% trong tổng số mẫu. Trình độ học vấn thấp là một trong những lý do khiến người chưa thành niên phạm tội có sự nhận thức hạn chế, lệch lạc. Trình độ học vấn thấp của các em xuất phát từ nhiều lý do khác nhau, nhưng có lẽ một trong những lý do nổi trội hơn cả là bởi thái độ đối với học tập của các em chưa tốt.

Thái độ đối với học tập của người chưa thành niên phạm tội được tính theo “Hoàn toàn sai” = 1 điểm; “Sai nhiều hơn đúng” = 2 điểm; “Đúng nhiều hơn sai” = 3 điểm; “Hoàn toàn đúng” = 4 điểm. Kết quả được thể hiện ở bảng 2.

Bảng 2: Thái độ đối với học tập

STT	Các mệnh đề	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn
1	Khi còn đi học, em rất thích đi học*	2,75	0,99
2	Khi còn đi học, em luôn tự giác học tập và không cần ai nhắc nhở*	2,68	0,98
3	Khi còn đi học, em không có hứng thú học tập	2,54	0,98
4	Khi còn đi học, em thường không hiểu bài	2,74	0,93
5	Khi còn đi học, em hay trốn học đi chơi trong giờ học	2,79	1,02
6	Khi còn đi học, em rất sợ học vì học kém	2,28	1,05
7	Em đi học chủ yếu để làm vui lòng cha mẹ	1,95	1,11
Tổng		2,53	1,01

Ghi chú: Các mệnh đề có dấu được tính điểm ngược lại với các mệnh đề khác.*

Điểm tối thiểu = 1; điểm tối đa = 4.

Điểm trung bình của thái độ đối với học tập của người chưa thành niên phạm tội ở mẫu chọn là 2,53. Điều này cho thấy, thái độ đối với học tập của người chưa thành niên phạm tội nghiêng về cực âm tính ở các khía cạnh mà nghiên cứu của chúng tôi quan tâm. Cụ thể là, có đến 70% số người được hỏi nói rằng, khi còn đi học các em rất không thích học, 60% không có hứng thú học tập. Không hứng thú trong học tập nên các em không tự giác học tập mà luôn phải có sự nhắc nhở của người lớn, vì vậy có tới 69% người chưa thành niên phạm tội trong mẫu khẳng định thường không tự giác học tập. Cũng từ đó,

các em xao nhãng dần việc học, kết quả học tập giảm sút và trên thực tế, trong số họ có 67% nhận thấy khi đi học thường không hiểu bài. Lúc này nhiệm vụ học tập dần dần trở thành một gánh nặng đối với các em (có đến 45% số em sợ học vì học kém và 33% đi học chủ yếu để làm vui lòng cha mẹ). Các em ngày càng cảm thấy chán học dẫn đến trốn học và từ đây bị lôi cuốn vào những hoạt động tiêu cực. Điều này được thể hiện rõ khi 70% cho rằng, lúc còn đang học các em hay bỏ giờ trốn học đi chơi. Cũng chính vì thế mà có đến 65% số các em đã bỏ học và chỉ có 35% số em còn theo học một cách chiếu lệ.

Kết quả thu được thông qua nghiên cứu định tính bằng phương pháp hoàn thiện câu đờ dang tương đối thống nhất với kết quả phân tích ở trên. “*Khi còn đi học, em thường...*” thì chỉ có 20% số em có thái độ tích cực đối với học tập, như: “*Em thường học rất tốt*”, “*Em thường là học sinh ngoan của trường*”, “*Em thường học khá các môn*”, “*Em thường phấn đấu hết mình*”, “*Em thường rất thích học môn văn học*”, “*Em thường cố gắng nghe giảng*”, “*Em thường đạt kết quả tốt*”. Trong khi đó có đến 62% số các em có thái độ tiêu cực đối với học tập, như: “*Em thường trốn học đi chơi*”, “*Em thường bỏ học đi uống rượu*”, “*Em thường hay nghịch ngợm*”, “*Em thường bỏ học đi chơi điện tử*”, “*Em thường bỏ học đi chơi với bạn bè*”, “*Em thường hay đánh nhau và trốn học*”, “*Em thường ngủ gật trong lớp và hay trốn học*”, “*Em thường lười học*”. Cũng chính vì vậy, với câu “*Em thích...*” thì chỉ có 8% số các em nói là “*Em thích đi học*”, bên cạnh đó có đến 48% số em nói là “*Em thích đi chơi cùng bạn bè*”, “*Em thích đánh bia a, chơi điện tử, chơi...*”.

Qua phỏng vấn sâu cũng cho kết quả tương tự. Dưới đây là một số trường hợp:

Ng.N.T., 17 tuổi học lớp 9 kể: “*Gia đình em có hai chị gái, một mình em là con trai nên rất được chiều. Bố mẹ ở nhà trông coi quán điện tử nên không ai quản lý em. Em đi chơi tự do. Em không thích học, lại hay đánh nhau, nên hay bị thầy cô giáo phạt. Ngày càng em càng trở nên chán học và thường trốn học theo bạn bè chơi cờ bạc, đánh điện tử từ tối đến sáng. Do không có tiền đánh bạc nên em đã đi cướp tài sản và lừa đảo chiếm đoạt tài sản lúc em mới 16 tuổi*”.

P.V.N., 17 tuổi học lớp 8 nói: “*Em học loại trung bình. Em không thích học. Vì hay đi học muộn, nghịch ngợm và mất trật tự nên em bị liệt vào loại học sinh cá biệt của lớp. Cảm thấy bị bạn bè ghét bỏ và thầy cô giáo thành kiến với mình nên em hay trốn học đi lang thang chơi một mình ở Bồ Hồ, chợ Đông Xuân, hết giờ học mới về. Một thời gian sau em nhập vào hội với các anh lớn, đi mua hêrôin giúp người khác, được các anh cho “thử”. Lúc đầu chích cho họ, về sau chích cho mình rồi nghiện. Mỗi ngày em chích 2 - 3 lần, mỗi lần 25.000 đồng - 30.000 đồng. Do không có tiền chích nên em đã sa vào tội cướp tài sản*”.

Như vậy, tất cả những ý kiến trên đều nói lên một đặc điểm cơ bản ở phần lớn người chưa thành niên phạm tội là hứng thú trong học tập của các em chỉ ở mức thấp, các em thường học kém, chán học rồi bỏ học hoặc bị kỷ luật đuổi học và bị lôi cuốn vào các hoạt động tiêu cực. Và cũng từ những nhận định trên đây, có thể rút ra kết luận: tri thức là yếu tố cơ bản cấu thành nhân cách con người.